

Processrättsliga frågor

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet motionsyrkanden som väckts under den allmänna motionstiden 2006 och som huvudsakligen hänför sig till sådana frågor som ligger inom ramen för processrätten. Motionerna avser frågor om bl.a. användning av tvångsmedel, åtal, vittnen och målsägande, rättshjälp, rekrytering av nämndemän samt processrättsliga frågor med internationell anknytning.

Utskottet, som hänvisar bl.a. till att gällande regelverk är ändamålsenliga samt till pågående utrednings- och beredningsarbete, föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden.

I betänkandet finns 13 reservationer (s, v, mp).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Utskottets överväganden	5
Kameraövervakning	5
Provtagning vid rattfylleribrotten	7
Förundersökning och åtal	9
Enklare förfarande i snatterimål	9
Begränsningar i åtalsplikten	10
Behörighet att väcka allmänt åtal	12
Behandlingen av barn i domstol	13
Barns rätt till målsägandebiträde i vissa fall	13
Barnprotokoll i anslutning till domar och beslut	15
Vittnen och målsägande m.m.	16
Vittnesstödet	16
Anonymitet i domstol	17
Rätten till målsägandebiträde	18
Resning	20
Rättshjälpsfrågor m.m.	21
Nämndemän	22
Medlemskap i Sveriges advokatsamfund	24
Internationella frågor	26
Svensk domstolsbehörighet vid internationella skadestånd	26
Svensk domstolsbehörighet vid internationell frysning av tillgångar	28
Reservationer	31
1. Kameraövervakning, punkt 1 (v)	31
2. Begränsningar i åtalsplikten, punkt 4 (v)	31
3. Behörighet att väcka allmänt åtal, punkt 5 (mp)	32
4. Barns rätt till målsägandebiträde i vissa fall, punkt 6 (s)	32
5. Barns rätt till målsägandebiträde i vissa fall, punkt 6 (v)	33
6. Barnprotokoll i anslutning till domar och beslut, punkt 7 (v)	33
7. Vittnesstödet, punkt 8 (v)	34
8. Anonymitet i domstol, punkt 9 (s)	34
9. Rätten till målsägandebiträde, punkt 10 (v)	35
10. Rättshjälpsfrågor m.m., punkt 12 (s, v)	35
11. Nämndemän, punkt 13 (s)	36
12. Svensk domstolsbehörighet vid internationella skadestånd, punkt 15 (v)	36
13. Svensk domstolsbehörighet vid internationell frysning av tillgångar, punkt 16 (s, v, mp)	37
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	38
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2006	38

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Kameraövervakning

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:Ju255 yrkande 8, 2006/07:Ju290 och 2006/07:U232 yrkande 7.

Reservation 1 (v)

2. Provtagning vid rattfylleribrotten

Riksdagen avslår motion 2006/07:Ju233.

3. Enklare förfarande i snatterimål

Riksdagen avslår motion 2006/07:Ju310 yrkande 9.

4. Begränsningar i åtalsplikten

Riksdagen avslår motion 2006/07:Ju254 yrkande 4.

Reservation 2 (v)

5. Behörighet att väcka allmänt åtal

Riksdagen avslår motion 2006/07:T420 yrkande 4.

Reservation 3 (mp)

6. Barns rätt till målsägandebiträde i vissa fall

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:Ju341 yrkande 12 och 2006/07:Ju347.

Reservation 4 (s)

Reservation 5 (v)

7. Barnprotokoll i anslutning till domar och beslut

Riksdagen avslår motion 2006/07:C206 yrkande 6.

Reservation 6 (v)

8. Vittnesstödet

Riksdagen avslår motion 2006/07:Ju312 yrkande 9.

Reservation 7 (v)

9. Anonymitet i domstol

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:Ju222 och 2006/07:Ju349.

Reservation 8 (s)

10. Rätten till målsägandebiträde

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:Ju268 och 2006/07:Ju312 yrkande 8.

Reservation 9 (v)

11. Resning

Riksdagen avslår motion 2006/07:Ju299.

12. Rättshjälpsfrågor m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:Ju313 yrkande 2, 2006/07:Ju383 och 2006/07:U232 yrkande 5.

Reservation 10 (s, v)

13. Nämndemän

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:Ju248, 2006/07:Ju338 yrkandena 1, 2 och 4 samt 2006/07:Ju352.

Reservation 11 (s)

14. Medlemskap i Sveriges advokatsamfund

Riksdagen avslår motion 2006/07:Ju335.

15. Svensk domstolsbehörighet vid internationella skadestånd

Riksdagen avslår motion 2006/07:Ju204.

Reservation 12 (v)

16. Svensk domstolsbehörighet vid internationell fryssning av tillgångar

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:Ju255 yrkande 9 och 2006/07:Ju379.

Reservation 13 (s, v, mp)

Stockholm den 29 mars 2007

På justitieutskottets vägnar

Thomas Bodström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Thomas Bodström (s), Inger Davidson (kd), Hillevi Engström (m), Krister Hammarbergh (m), Margareta Persson (s), Ulrika Karlsson i Uppsala (m), Cecilia Wigström i Göteborg (fp), Karl Gustav Abramsson (s), Inge Garstedt (m), Christer Adelsbo (s), Helena Bouveng (m), Lena Olsson (v), Kerstin Andersson (s), Peter Althin (kd), Mehmet Kaplan (mp), Maryam Yazdanfar (s) och Mildred Thulin (c).

Utskottets överväganden

Kameraövervakning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden med förslag till förändringar av reglerna för beslut och tillsyn när det gäller kameraövervakning.

Jämför reservation 1 (v).

I motion Ju255 (v) begärs att ansvaret för att pröva ansökningar om tillstånd till allmän kameraövervakning och uppgiften att utöva tillsyn ska föras över från länsstyrelserna till Datainspektionen. Enligt motion Ju290 (m) bör länsstyrelserna ha kvar ansvaret för tillståndsgivning och tillsyn när det gäller kameraövervakning, men motionärerna anser att Datainspektionen bör få en aktivare roll. Enligt motion U232 (v) bör reglerna för kameraövervakning utvärderas.

Lagen (1998:150) om allmän kameraövervakning innehåller bestämmelser om användningen av övervakningsutrustning (allmän kameraövervakning). Lagen skiljer mellan allmän kameraövervakning som kräver tillstånd och sådan som bara kräver anmälan. Det är således enligt 11 § under vissa förutsättningar tillräckligt med anmälan vid allmän kameraövervakning i banklokal, lokal hos ett kreditmarknadsföretag eller postkontor. Övervakningskamera får på vissa villkor sättas upp i butikslokal, dock inte i restaurang eller annat näringsställe (12 §). I vissa närmare angivna fall krävs varken tillstånd eller anmälan (7–9 §§). Det gäller t.ex. övervakning som polismyndighet bedriver i syfte att förebygga eller förhindra brott. Uppllysning om allmän kameraövervakning ska som huvudregel lämnas genom tydlig skyltning eller på något annat verksamt sätt (3–4 §§). Tillstånd meddelas av länsstyrelsen (15 §). Tillstånd ska meddelas om intresset av sådan övervakning väger tyngre än den enskildes intresse av att inte bli övervakad. Vid denna bedömning ska särskilt beaktas bl.a. om övervakningen behövs för att förebygga brott (6 §). Länsstyrelsens beslut kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol (29 §).

Tillsynen över allmän kameraövervakning är uppdelad mellan länsstyrelsen och Datainspektionen. Länsstyrelsen ska se till att allmän kameraövervakning av platser dit allmänheten har tillträde bedrivs enligt bestämmelserna i lagen om allmän kameraövervakning. Datainspektionens tillsyn avser övervakningens förenlighet med personuppgiftslagen (1998:204) på platser dit allmänheten inte har tillträde.

Kameraövervakningsutredningen tar i sitt betänkande Allmän kameraövervakning upp frågan om att flytta över tillsynsuppgiften från länsstyrelsen till Datainspektionen (se SOU 2002:110 s. 181 f.). Det sker mot bakgrund av att det i andra länder som utredningen studerat ankommer på dataskyddsmyndigheten att utöva tillsyn på området. Utredningen konstaterar att lagen om allmän kameraövervakning är en i huvudsak väl fungerande lagstiftning. Länsstyrelsen har sedan år 1977 haft ansvaret för tillståndsgivning och tillsyn av kamerahandlingen. Även om vissa förbättringar kan behövas anser utredningen att länsstyrelsen väl fyller de krav som man kan ställa på ett kontrollorgan. Länsstyrelsen bör därför enligt utredningen även i fortsättningen vara tillståndsmyndighet och ha tillsynsuppgiften enligt lagen om allmän kameraövervakning. Utredningen berör även frågan om tillståndsplikten vid allmän kameraövervakning bör tas bort helt. En tidigare utredning (SOU 1996:88 s. 128 f.) övervägde men avvisade möjligheten att ersätta tillståndsförfarandet med regler som anger under vilka förutsättningar kameraövervakning fick bedrivas och med straffbestämmelser som kriminaliserade sådan integritetskränkande kameraövervakning som inte kunde godtas. Kameraövervakningsutredningen gör dock samma bedömning som 1996 års utredning – att modellen med en huvudregel om tillstånd för att bedriva allmän kameraövervakning bör vara kvar. Kameraövervakningsutredningens betänkande bereds i Regeringskansliet.

I sammanhanget bör även nämnas att en parlamentariskt sammansatt kommitté för närvarande arbetar med att se över skyddet för den personliga integriteten (Integritetsskyddskommittén). Kommittén ska kartlägga och analysera sådan lagstiftning som rör den personliga integriteten och överväga om regeringsformens bestämmelser om skyddet för den personliga integriteten i 2 kap. 3 § andra stycket bör ändras, och i så fall föreslå en ny grundlagsreglering. Vidare ska kommittén överväga om det, vid sidan av befintlig lagstiftning, behövs generellt tillämpliga bestämmelser till skydd för den personliga integriteten, och i så fall lämna förslag till en sådan reglering. Kommittén ska slutredovisa sitt arbete senast den 20 december 2007. Kommittén ska dock i ett delbetänkande senast den 30 mars 2007 redovisa den del av uppdraget som består i kartläggning och analys av sådan lagstiftning som rör den personliga integriteten (dir. 2004:51 och 2006:109).

Utskottet har tidigare behandlat frågor om ansvaret för den öppna kameraövervakningen. Senast skedde detta våren 2006 (bet. 2005/06:JuU11 s. 11 f.). Utskottet, som ansåg att det pågående arbetet borde avvaktas, avstyrkte de då aktuella motionerna.

Utskottet vidhåller sin uppfattning att det pågående beredningsarbetet bör avvaktas och föreslår riksdagen att avslå motion Ju290 samt motionerna Ju255 och U232 i nu behandlade delar.

Provtagning vid rattfylleribrotten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att möjliggöra ytterligare undersökningsmetoder vid trafikkontroll för att upptäcka rattfylleribrott.

I motion Ju233 (fp) yrkas att regelverket ändras så att det blir möjligt att företa narkotikascreening vid trafikkontroller.

Bestämmelserna om rattfylleri återfinns i 4 § lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott (trafikbrottslagen). I dess första stycke föreskrivs att den som för ett motordrivet fordon eller en spårvagn efter att ha förtärt alkoholhaltiga drycker i sådan mängd att alkoholkoncentrationen under eller efter färden uppgår till minst 0,2 promille i blodet eller 0,10 milligram per liter i utandningsluften, ska dömas för rattfylleri till böter eller fängelse i högst sex månader. Bestämmelsen om drograttfylleri i andra stycket i 4 § trafikbrottslagen innebär att den som för ett motordrivet fordon eller en spårvagn efter att ha intagit narkotika som avses i 8 § narkotikastrafflagen (1968:64) i så stor mängd att det under eller efter färden finns något narkotiskt ämne kvar i blodet döms för rattfylleri. Detta gäller dock inte om narkotikan intagits i enlighet med läkares eller annan behörig receptutfärdares ordination. För rattfylleri döms också den som för ett motordrivet fordon eller en spårvagn och då är så påverkad av alkoholhaltiga drycker att det kan antas att han eller hon inte kan framföra fordonet på ett betryggande sätt. Detsamma gäller om föraren är lika påverkad av något annat medel. Uttrycket ”annat medel” omfattar samtliga medel som kan ge en trafikfarlig påverkan. Hit hör utöver narkotiska preparat exempelvis olika bedövningsmedel, smärtstillande medel, medel mot epilepsi, olika psykofarmaka, medel mot allergier och andningssvårigheter, vissa hostmediciner samt vissa lösningsmedel.

I syfte att ta reda på om förare av bl.a. ett motordrivet fordon är påverkad av något annat medel än alkohol används en undersökningsmetod som innebär att personens ögon och ögonrörelser undersöks (lagen [1999:216] om ögonundersökning vid misstanke om vissa brott i trafiken). Undersökningen omfattar yttre iakttagelser av ögonens utseende och funktion. Som hjälpmedel vid undersökningen får pupillometer, penna eller annat liknande föremål samt mindre ljuskälla användas. En ögonundersökning ska genomföras av en polisman.

I Rattfylleriutredningens delbetänkande SOU 2006:12 Rattfylleri och sjöfylleri, vilket presenterades i januari 2006, behandlas bl.a. frågor om provtagning i trafiken och utredningen redogör närmare för hur en undersökning enligt lagen om ögonundersökning vid misstanke om vissa brott i trafiken går till (s. 171 f.). Själva undersökningen ska avse förarens ögon och ögonrörelser och får endast ske okulärt. En person som är påverkad

av centraldepressiva medel (t.ex. bensodiazepiner) har bl.a. svårt att korsa ögonen, vilket också gäller för någon som är påverkad av inhalerade medel, PCP eller cannabis. De som är påverkade av centralstimulantia (t.ex. amfetamin och kokain) och hallucinogener (t.ex. LSD och ecstasy) har dessutom det gemensamt att de har förstörad pupillstorlek. Någon som är påverkad av naturliga eller syntetiska opiater (t.ex. opium, morfin, heroin och metadon) uppvisar ofta små pupiller och liten eller ingen reaktion på ljus. Efter intag av centraldepressiva medel, inhalerade medel eller centralstimulantia reagerar pupillen också mycket långsamt på ljus.

Om polismannens undersökning visar att det finns tecken på sådan påverkan hos den undersökte att skäligen misstanke om rattfylleri föreligger får, enligt reglerna i 28 kap. 12 § rättegångsbalken, kroppsbesiktning äga rum och blodprov tas. Skäligen misstanke kan föreligga även om ingen ögonundersökning görs eller om en företagen undersökning inte ger någon klar och entydig indikation. Föraren kan t.ex. uppträda på ett sådant sätt att polismannen får grund för sin indikation. Vid en rättegång är det resultatet av den företagna blodundersökningen som i första hand är relevant som bevis. Vägrar den som ska genomgå en ögonundersökning att medverka till detta får blodprov också tas enligt 28 kap. 12 § rättegångsbalken.

Regeringen har i förordningen (1999:221) om föreskrifter rörande ögonundersökning bemyndigat Rikspolisstyrelsen att meddela föreskrifter för verkställighet av lagen om ögonundersökning. Rikspolisstyrelsen har i RPSFS 1999:4 meddelat föreskrifter och allmänna råd om ögonundersökning vid misstanke om vissa brott i trafiken. Av Rikspolisstyrelsens föreskrifter framgår bl.a. att endast en polis som med godkänt resultat har genomgått särskild utbildning om drogtecken och symptom får besluta om att genomföra en ögonundersökning. Av föreskrifterna framgår vidare att varje polismyndighet ska bedriva sådan utbildning för poliser.

Rattfylleriutredningen skriver i sitt betänkande att polisen kan bli mer effektiv och beivra fler drograttfylleribrott om alla poliser i yttre tjänst erhåller utbildning för att genomföra ögonundersökning och tolka andra tecken på drogpåverkan, vilket i dag inte är fallet. Denna utbildning bör fortsättningsvis ges inom ramen för den polisiära grundutbildningen samt även återkommande till de poliser som arbetar med frågorna vid respektive polismyndighet. Rattfylleriutredningens betänkande bereds för närvarande i Regeringskansliet och en proposition är planerad till våren 2007. Enligt uppgift från Regeringskansliet pågår det inga föreberedelser som syftar till att möjliggöra nya undersökningsmetoder vid trafikkontroller.

Den metod som motionären syftar på innebär att man i en särskild apparatur kemiskt analyserar hudavstryk och därigenom konstaterar narkotikapåverkan. Metoden är avsedd att detektera bl.a. amfetamin, heroin och hasch. Enligt uppgift från Kriminalvården pågår för närvarande ett testprojekt för att utvärdera metodens tillförlitlighet inom ramen för Kriminalvårdens verksamhet. Projektet innebär att man jämför denna metod med traditionella

detekteringsmetoder. Projektet har nyligen inletts och ska pågå tills ett statistiskt godtagbart underlag om metodens tillförlitlighet tagits fram, dock längst åtta månader.

Det har vid utskottets beredning inte framkommit något som ger underlag för ett tillmötesgående av motionsförslaget. Utskottet avvaktar nu resultatet av det pågående arbetet. Motion Ju233 avstyrks.

Förundersökning och åtal

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande med förslag om att förenkla förfarandet vid lagföring av snatteribrott. Vidare avslår riksdagen ett motionsyrkande om förändringar av de regler som gäller åklagarens skyldighet att väcka åtal. Slutligen avslår riksdagen ett yrkande om att göra polisen behörig att väcka åtal vid hastighetsöverträdelser.

Jämför reservationerna 2 (v) och 3 (mp).

Enklare förfarande i snatterimål

Enligt motion Ju310 (fp) bör lagföringen av snatteribrott kunna ske genom ordningsbotsföreläggande.

Ett sätt att åstadkomma en enklare lagföring av snatteribrott skulle som motionären påpekar kunna vara att göra det möjligt att utfärda föreläggande om ordningsbot. Ett sådant föreläggande får enligt 48 kap. 13 § rättegångsbalken utfärdas om det för brottet endast är stadgat penningböter. Detta innebär att med nuvarande reglering ordningsbot inte kan komma i fråga vid snatteri, eftersom straffskalan för detta brott innehåller såväl böter som fängelse.

Beredningen för rättsväsendets utveckling tog upp frågan om ordningsbot för snatteri i sitt delbetänkande Snabbare lagföring 3 – Snatteribrott (SOU 2002:44) och föreslog just en utvidgning av tillämpningsområdet för ordningsbotsinstitutet. Regeringskansliets beredning av betänkandet har emellertid avslutats utan att något sådant förslag presenterats. Den väg som i stället valts i syfte att effektivisera lagföringen av snatteribrott, är de av Rikspolisstyrelsen utfärdade föreskrifterna om en förenklad handläggningsrutin avseende snatteribrott (RPSFS 2005:10). Föreskrifterna, som trädde i kraft den 1 januari 2006, syftar till att få till stånd en rättssäker och enkel handläggning av butikssnatterier. Systemet ska fungera så att t.ex. en butikskontrollant som ertappat en snattare ringer till en särskilt utsedd polis och redogör för sina iakttagelser rörande händelsen och, i förekommande fall, den identitetskontroll som gjorts. Hos polisen görs en noggrann kontroll av den misstänktes identitet genom kontrollfrågor och slagningar i olika register. Om den misstänkte samtycker till att brottsutred-

ningen färdigställs per telefon, antecknas butikskontrollantens redogörelse för sina iakttagelser och hålls ett telefonförhör med den misstänkte. Utredningen kan på detta sätt slutföras i ett sammanhang och omedelbart överlämnas till åklagaren. Reglerna i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare innebär att den förenklade handläggningen inte är tillämplig vid utredning av snatteribrott där den misstänkte gärningsmannen inte har fyllt 15 år, eftersom utredning rörande brottet då får inledas endast under vissa förutsättningar samt att särskilda åtgärder vid utredningen måste vidtas av hänsyn till den misstänktes ålder. Är den misstänkte under 18 år har polisen som huvudregel skyldighet att underätta vårdnadshavaren eller annan person som svarar för den unges vård och fostran samt socialtjänsten och kalla till förhör som hålls med den unge. Något förhör per telefon kan därför inte genomföras med den unge inom ramen för den förenklade handlägningsrutinen, men en anmälan kan tas upp, den unge tillfrågas om sin identitet och de kontroller göras som krävs för att säkerställa identiteten.

Utskottet har vid flera tillfällen behandlat motsvarande yrkande. Senast utskottet beredde frågan var våren 2006 (bet. 2005/06:JuU11 s. 24 f.). Utskottet avstyrkte då två liknande motioner med hänvisning till att Rikspolisstyrelsens föreskrifter om en förenklad handlägningsrutin innebar att syftet med motionsförslagen var tillgodosett.

Utskottet gör samma bedömning som tidigare och avstyrker motion Ju310 i nu behandlad del.

Begränsningar i åtalsplikten

Enligt motion Ju254 (v) finns det skäl att överväga att införa en möjlighet att av ekonomiska skäl prioritera åtal i allvarigare fall framför mindre allvarliga och att i vissa fall välja bort delar av åtal för att koncentrera sig på vissa åtalspunkter. Motionärerna anser i enlighet härmed att man bör utreda om åtalsplikten vid ekonomisk brottslighet, som ofta är omfattande och komplicerad, bör förändras.

Reglerna för åklagarens åtalsplikt återfinns i 20 kap. rättegångsbalken enligt vilken stadgas att åklagaren ska väcka talan för brott som hör under allmänt åtal om inte annat är stadgat (6 §). I vissa fall har åklagaren emellertid möjlighet att underlåta att väcka åtal under förutsättning att något väsentligt allmänt eller enskilt intresse inte åsidosätts. Åtalsunderlåtelse får beslutas om det kan antas att brottet inte skulle föranleda annan påföljd än böter, om det kan antas att påföljden skulle bli villkorlig dom och det finns särskilda skäl för åtalsunderlåtelse, om den misstänkte begått annat brott och det utöver påföljden för detta brott inte krävs påföljd med anledning av det föreliggande brottet, eller om psykiatrisk vård eller insatser enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade kommer till stånd. Åtal får underlåtas också om det av särskilda skäl är

uppenbart att det inte krävs någon påföljd för att avhålla den misstänkte från vidare brottslighet och att det med hänsyn till omständigheterna inte heller krävs av andra skäl att åtal väcks.

I den handlingsplan mot ekonomisk brottslighet som presenterades i juli 2004 (skr. 2003/04:178, bet. 2004/05:JuU13, rskr. 150) påpekade regeringen att när det gäller möjligheterna att få till stånd ett effektivare straffprocessuellt förfarande för utredningar som gäller ekonomisk brottslighet kan det konstateras att de största problemen är hänförliga till förundersökningen hos polis och åklagare. Det hänger samman med att de ekonomiska brotten ofta är svårutredda. Samma problem finns i de flesta andra länder och olika lösningar har prövats i syfte att effektivisera utredningsförfarandet när det gäller den mest svårutredda brottsligheten. Beredningen för rättsväsendets utveckling (Ju 2000:13) fick sedermera i uppdrag att analysera och överväga olika lösningar på problemen med utredningar av svårutredd brottslighet. Beredningen presenterade sitt slutbetänkande i början av februari 2006, Ett effektivare brottmålsförfarande – Några ytterligare åtgärder (SOU 2005:117). Enligt beredningen finns det inte nu tillräckliga skäl att införa undantag från förundersökningsplikten och åtalsplikten, vilka tar sikte på att den misstänktes erkännande och medverkan i en brottsutredning skulle kunna leda till att åtal för vissa brott inte väcks eller väcks för lindrigare brott än det som misstanken avser. Beredningen anför att en sådan ordning skulle kunna innebära en risk för att en misstänkt som är en bra förhandlare eller har bättre försvarare hamnar i ett bättre läge i åtalshänseende än andra misstänkta. Det kan enligt beredningen dessutom vara svårt för åklagarna att upprätthålla likhet i rättstillämpningen. När det gäller frågan om strafflindring vid svårutredd brottslighet som ekonomiska brott föreslår utredningen däremot att det i brottsbalken görs tydligt att även den misstänktes medverkan i utredningen av det egna brottet kan beaktas i lindrande riktning vid straffmätningen och påföljdsvalet. Rätten ska således enligt förslaget utöver brottets straffvärde i skälig omfattning beakta att den tilltalade lämnat uppgifter som är av väsentlig betydelse för utredningen om det egna brottet. Betänkandet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

I detta sammanhang bör det nämnas att det även inom Åklagarmyndigheten pågår ett intensivt arbete i syfte att effektivisera hanteringen av stora och komplicerade brottmål. Riksåklagaren tillsatte i september 2005 en arbetsgrupp med syfte att lyfta upp och diskutera möjliga förbättringar och förändringar för framtiden. Arbetsgruppen har nyligen presenterat sitt arbete Effektivare hantering av stora och komplicerade brottmål – en idéskrift. Gruppen lämnar en rad olika förslag. Bland annat föreslås att reglerna om förundersökningsbegränsning i 23 kap. rättegångsbalken används mer offensivt. Enligt arbetsgruppen innebär denna möjlighet ett effektivt sätt att förkorta utredningstiderna och hushålla med resurserna. Arbetsgrup-

pen rekommenderar också att förundersökningsledaren i större utredningar upprättar en förundersökningsplan för att genom möjligheten till överblick få en effektivare förundersökning.

Motsvarande yrkande har behandlats tidigare, se bl.a. betänkande 2005/06: JuU11 s. 20 f. Utskottet avstyrkte det då aktuella yrkandet med hänvisning till pågående beredningsarbete.

Utskottet ser positivt på det arbete som läggs ned för att öka effektiviteten i lagföringen av ekonomisk brottslighet. I enlighet med utskottets tidigare redovisade uppfattning bör emellertid resultatet av detta arbete avvaktas innan riksdagen uttalar sig i frågan. Mot bakgrund härav avstyrker utskottet motion Ju254 i denna del.

Behörighet att väcka allmänt åtal

Enligt motion T420 (mp) bör trafikpoliser erhålla fortbildning så att de kan avlasta åklagarväsendet i mål om hastighetsöverträdelser genom att föra talan i domstol.

Påföljden för hastighetsöverträdelse är enligt trafikförordningen (1998:1276) penningböter. Brottet faller under allmänt åtal (jfr 20 kap. 3 § första stycket rättegångsbalken). Fråga om ansvar får enligt rättegångsbalken upptas av polisman genom föreläggande av ordningsbot (48 kap. 13 §). Ett sådant föreläggande träder i stället för åtal (48 kap. 1 §). Har ett föreläggande utfärdats till godkännande inom viss tid, får frågan om ansvar för brottet tas upp på nytt innan tiden gått ut endast om den misstänkte har förklarat att han inte godkänner föreläggandet. Har ett föreläggande godkänts gäller det som en dom som har vunnit laga kraft (48 kap. 3 §). I de fall ett ordningsbotsföreläggande inte godkänns är huvudregeln den att det endast är allmän åklagare som har behörighet att väcka allmänt åtal (20 kap. 2 § rättegångsbalken). Det finns dock några enstaka exempel på att åklagaruppgiften i vissa andra typer av mål anförtrots annan än allmän åklagare. Sådana särskilda åklagare är t.ex. justitiekanslern (JK) och riksdagens ombudsmän (JO).

Det har vid utskottets beredning inte framkommit något som ger underlag för att föreslå en förändring av reglerna om väckande av allmänt åtal. Enligt utskottets uppfattning innebär dessutom möjligheten för polisen att utfärda föreläggande om ordningsbot att syftet med motionsförslaget huvudsakligen är tillgodosett. Utskottet avstyrker motion T420 i nu behandlad del.

Behandlingen av barn i domstol

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motionsförslag om förändringar vad gäller bestämmelser om barn i rättsprocessen, ett om barns rätt till målsägandebiträde och ett om särskild företrädare. Dessutom avslår riksdagen ett yrkande om att införa tvingande regler om särskilda barnprotokoll i mål om vårdnad och umgänge m.m.

Jämför reservationerna 4 (s), 5 (v) och 6 (v).

Barns rätt till målsägandebiträde i vissa fall

Enligt motion Ju341 (v) bör barn som exploateras i pornografiska framställningar ha rätt till bl.a. målsägandebiträde. I motion Ju347 (s) föreslås att särskild företrädare förordnas då barnet står under gemensam vårdnad och ena föräldern är misstänkt för brott mot barnet.

Det finns flera bestämmelser i svensk lagstiftning som tar sikte på unga brottsoffers särskilt utsatta situation. Som exempel kan nämnas att det i 2 a § förundersökningskungörelsen (1947:948) anges att förundersökning där målsäganden vid tiden för anmälan inte fyllt 18 år ska bedrivas särskilt skyndsamt, om brottet riktas mot målsägandens liv, hälsa, frihet eller frid och det för brottet är föreskrivet fängelse i mer än sex månader. Förundersökningen ska vara avslutad och beslut fattat i åtalsfrågan så snart det kan ske och inom tre månader efter den tidpunkt då det finns någon som är skäligen misstänkt för brottet. Tidsfristen får överskridas endast om det är motiverat med hänsyn till utredningens beskaffenhet eller andra särskilda omständigheter. Frågan om tidsfristerna har utskottet närmare behandlat i betänkande 2006/07:JuU6 s. 12.

När det gäller förhör med barn under förundersökningen finns vissa specialbestämmelser i 15–19 §§ förundersökningskungörelsen som syftar till att i görligaste mån skydda barn och ungdomar från traumatiska upplevelser i anledning av brottsutredningar. Bland annat stadgas att förhör med någon som är under 18 år bör hållas av en person med särskild kompetens för uppgiften.

I proposition 2005/06:166 Barn som bevittnat våld redogörs för behovet av att förstärka stödet och rättigheterna för barn som bevittnar brott av och mot närstående personer. Barn som på detta sätt drabbas av brott kan enligt propositionen ha samma behov av stöd som barn som själva utsätts för brott. För att lyfta fram det behov av stöd och hjälp som denna grupp barn kan ha och för att förtydliga socialtjänstens ansvar för att tillgodose dessa barns behov föreslog regeringen att det av socialtjänstlagen ska framgå att barn som bevittnar våld eller andra övergrepp av eller mot närstående vuxna är offer för brott. Vidare föreslogs att barn som bevittnar

ett brott som är ägnat att skada barnets trygghet och tillit i förhållande till en närstående person ska ha rätt till brottsskadeersättning från staten. Riksdagen biföll regeringens förslag (bet. 2005/06:JuU19, rskr. 293).

Lagen (1988:609) om målsägandebitråde har varit föremål för utredning. Utredningen presenterade i januari 2007 sitt betänkande Målsägandebiträdet – Ett aktivt stöd i rättsprocessen (SOU 2007:6). När det gäller målsägandebitråde för barn föreslår utredningen en ny bestämmelse om att ett målsägandebitråde ska förordnas när en person under 18 år utsatts för brott med fängelse i straffskalan. Utredningen anför att ett förslag om att målsägandebitråde ska förordnas för barn vid grövre brott är i linje med artiklarna 12 och 19 i FN:s konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen) om skydd mot övergrepp och rätten att bli hörd. Utredningen redogör vidare för Europarådets konvention om utövandet av barnets rättigheter från 1996 som har undertecknats av Sverige och som handlar om barns processuella rättigheter. En av principerna i konventionen är att barn ska få komma till tals i rättsliga sammanhang. Enligt utredningen överensstämmer konventionens artikel 4 enligt vilken barn ska ges en möjlighet till en rättslig företrädare med förslaget om en särskild bestämmelse om målsägandebitråde för barn.

Enligt lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn gäller att en särskild företrädare ska utses när det finns anledning att anta att ett brott som kan föranleda fängelse har begåtts mot någon som är under 18 år och en vårdnadshavare kan misstänkas för brottet, eller det kan befaras att en vårdnadshavare på grund av sitt förhållande till den som kan misstänkas inte kan tillvarata barnets rätt. En särskild företrädare ska inte förordnas om det med hänsyn till barnet är obehövligt eller annars särskilda skäl talar mot det. Om dessa förutsättningar gäller och barnet har två vårdnadshavare som inte bor tillsammans ska den andra vårdnadshavaren förordnas att ensam ta till vara barnets rätt under förundersökningen och i efterföljande rättegång.

Utredningen om målsägandebitråde föreslår i sitt betänkande att möjligheten att förordna en särlevande vårdnadshavare för barnet tas bort. Detta innebär, skriver utredningen, att en utomstående person som är jurist alltid förordnas som företrädare för barnet när det finns misstanke om att övergrepp har begåtts mot barnet av en vårdnadshavare eller det kan befaras att en vårdnadshavare på grund av sitt förhållande till den som kan misstänkas för brottet inte kommer att ta till vara barnets rätt.

Utredningens betänkande bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Utskottet har behandlat frågor om barn i rättsprocessen vid flera tidigare tillfällen under våren 2006 (se bet. 2005/06:JuU11 Processrättsliga frågor, 2005/06:JuU18 Våldsbrott och brottsoffer samt 2005/06:JuU19 Barn som bevittnat våld).

Utskottet, som vill betona vikten av frågan om barns bemötande i rättsprocessen, konstaterar att de frågor som motionärerna lyfter fram behandlas i utredningens betänkande. Regeringskansliets beredning av betänkandet bör inte föregripas, varför utskottet avstyrker bifall till motionerna Ju341 i nu behandlad del och Ju347.

Barnprotokoll i anslutning till domar och beslut

I motion C206 (v) föreslås att det blir obligatoriskt för domstolar och myndigheter att upprätta särskilda barnprotokoll i mål om vårdnad, boende och umgänge. Sådant protokoll ska bifogas domstolens avgörande och innehålla motiveringar utifrån vad som är bäst för barnet.

2002 års vårdnadskommitté presenterade sitt betänkande Vårdnad – Boende – Umgänge – Barnets bästa, föräldrars ansvar (SOU 2005:43) i juni 2005. Kommittén anmärker att det enligt nuvarande bestämmelser gäller att barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla beslut som rör vårdnad, boende och umgänge (6 kap. 2 a § första stycket föräldrabalken). Enligt kommittén har det emellertid riktats kritik mot domstolar och socialnämnder som innebär att det ibland mera är föräldrarnas intressen som tillgodoses än barnets. Kommittén föreslog därför ett tydliggörande av bestämmelsen för att barnets bästa verkligen ska beaktas.

I proposition 2005/06:99 Nya vårdnadsregler kom sedermera en rad förslag till ändringar i föräldrabalkens bestämmelser om vårdnad, boende och umgänge att tas upp med syfte att förstärka barnperspektivet. Propositionens förslag, som riksdagen antog våren 2006 (bet. 2005/06:LU27, rskr. 309), innebär att betydelsen av barnets bästa ska komma till klarare uttryck i lagen. Barnets bästa ska vara avgörande för alla beslut om vårdnad, boende och umgänge. Betydelsen av risken för att barnet far illa framhålls i lagen, och domstolen och socialnämnden ska vid bedömningen av vad som är bäst för barnet fästa avseende särskilt vid risken för att barnet eller någon annan i familjen utsätts för övergrepp eller att barnet olovligen förs bort eller hålls kvar eller annars far illa. I samband med härmed avslag riksdagen ett motionsyrkande motsvarande det nu aktuella. I lagutskottets betänkande anfördes som motivering för avslag bl.a. att begreppet ”barnets bästa” inte får användas slentrianmässigt, varför frågan om vad domar och beslut av detta slag specifikt ska innehålla i form av motiveringar inte, som regeringen påpekat, lämpar sig för lagstiftning (s. 11 f.). Det bör i sammanhanget nämnas att riksdagen i samband med behandlingen av propositionen biföll en reservation av företrädare för Moderaterna, Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna, Vänsterpartiet och Centerpartiet och som sin mening gav regeringen till känna att barn bör ha rätt till ett eget juridiskt biträde i alla mål om vårdnad, boende och umgänge och att det får ankomma på regeringen att utarbeta erforderliga lagförslag och återkomma till riksdagen (reservation 4).

Enligt vad utskottet erfarit från Justitiedepartementet är frågan om juridiskt biträde för barn i familjemål föremål för beredning inom departementet. Utskottet välkomnar ett kommande förslag i den här delen. När det sedan gäller det närmare förslaget i motionen gör utskottet ingen annan bedömning än den som redovisats ovan. Utskottet avstyrker motion C206 i nu behandlad del.

Vittnen och målsägande m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett antal motioner som rör skydd för parter och bevispersoner. Dessutom avslår riksdagen motionsyrkanden om en utökad rätt till målsägandebiträde samt om att målsägandebiträde ska förordnas för efterlevande till personer som avlidit genom brott.

Jämför reservationerna 7 (v), 8 (s) och 9 (v).

Vittnesstödet

I motion Ju312 (v) föreslås att Brottsofferjourernas Riksförbund bör vara huvudman för vittnesstödet.

Utskottet har av Domstolsverket och Brottsoffermyndigheten inhämtat att vittnesstödsverksamheten bedrivs i princip vid samtliga tingsrätter och hovrätter. I arbetet med vittnesstödsverksamheten har Brottsoffermyndigheten till uppgift att verka för att rekrytering och utbildning genomförs samt att verksamheten kvalitetssäkras. Utbildningsmaterialet har tagits fram i samarbete med Brottsofferjourernas Riksförbund. Domstolsverket verkar för att det finns praktiska förutsättningar för genomförandet av verksamheten. Myndigheternas arbete genomförs i nära samarbete med Brottsofferjourernas Riksförbund och de andra ideella organisationer som i praktiken utför vittnesstödsverksamheten. Verksamheten bedrivs således på ideell basis av olika organisationer i olika delar av landet. I 90 % av landets tingsrätter samordnar Brottsofferjourernas Riksförbund den dagliga verksamheten. Verksamheten får stöd av medel från Brottsofferfonden och under år 2006 betalades drygt 2,5 miljoner kronor ut. Härutöver lämnar också vissa kommuner bidrag till verksamheten. Brottsoffermyndigheten och Domstolsverket ska enligt ett regeringsbeslut från juli månad 2006 redovisa en gemensam utvärderande rapport med förslag för den fortsatta verksamhetens utveckling senast den 1 oktober 2008 (Ju2006/5404/KRIM m.fl.).

Utskottet behandlade frågor om vittnesstöd senast våren 2006. I samband därmed avstyrkte utskottet ett motsvarande yrkande som det nu aktuella (bet. 2005/06JuU11 s. 36 f.). Utskottet uttalade att det är gläd-

jande att arbetet med stödverksamheten kommit i gång samt att verksamheten bör bedrivas på ideell basis så att de organisatoriska lösningarna kan variera efter lokala behov och förutsättningar.

Utskottet ser fortsatt positivt på det arbete som läggs ned för att stödja målsägande och vittnen. Utskottet vidhåller emellertid sin uppfattning att riksdagen inte bör göra något uttalande med anledning av frågan. Motion Ju312 i nu behandlad del avstyrks.

Anonymitet i domstol

Enligt motion Ju349 (kd) bör frågan om att vittna under sekretessbelagd identitet utredas. I motion Ju222 (s) framförs uppfattningen att en särskild forumregel som möjliggör rättegång på annan ort än svarandens hemvist skulle bidra till att öka säkerheten för den enskilde i vissa fall.

Utskottet har tidigare behandlat frågan om anonymitet för vittnen (se bet. 2005/06:JuU11 s. 39 f.) och då hänvisat till sin tidigare redovisade uppfattning bl.a. om att det inte är möjligt att genomföra några genomgripande ändringar av de gällande principerna om parts insyn i de förhållanden som kan läggas till grund för en domstols eller myndighets avgörande. Utskottet pekade på att Europadomstolen avvisat möjligheten att använda anonyma vittnen under hänvisning till att den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna inte tillåter detta.

Frågan om anonymitet för vittnen har också varit föremål för överväganden av Brottsofferutredningen. I sitt betänkande Brottsoffer – Vad har gjorts? Vad bör göras? (SOU 1998:40) har utredningen sålunda övervägt att införa en ordning med möjlighet för bevispersoner att under vissa förutsättningar få vara anonyma i förhållande till den tilltalade (s. 320 f.). Vid övervägandena beaktade utredningen att de undersökningar som gjorts visat att hot och andra övergrepp mot målsägande och vittnen förekommer relativt sällan och inte har ökat i någon större omfattning samt att de övergrepp som förekommer främst riktas mot personer som den tilltalade har en relation till. Vidare beaktade utredningen att försvararen hamnar i en konfliktsituation gentemot sin klient genom att han måste förtiga identitetsuppgifter som han fått kännedom om under förhören med målsäganden eller vittnet. Mot bakgrund av dessa omständigheter och det förhållandet att principen om offentlighet och parts rätt till fullständig insyn inte bör åsidosättas utan mycket starka skäl, fann utredningen då inte motiverat att föreslå en ordning med anonymitet för målsägande och vittnen. Något sådant förslag lades inte heller fram av regeringen.

Frågan om att förebygga våld och hot mot målsägande och vittnen har behandlats av Offentlighets- och sekretesskommittén i dess betänkande Ny sekretesslag (SOU 2003:99) och av Personsäkerhetsutredningen i betänkandet Ett nationellt program om personssäkerhet (SOU 2004:1).

Våren 2006 beslutade riksdagen att införa en ny bestämmelse i polislagen, av vilken särskilt ska framgå att personsäkerhetsarbete får bedrivas beträffande vittnen och andra hotade personer och att föreskrifter om sådant säkerhetsarbete får meddelas av regeringen. Särskilt personsäkerhetsarbete ska bedrivas av bl.a. polisen för att skydda i första hand personer som lämnar uppgifter i samband med utredningar om allvarlig brottslighet. Inom ramen för detta arbete är tanken att staten ska kunna betala ut ersättning till den som omfattas av säkerhetsåtgärder. Vidare infördes bestämmelser om att sekretess ska gälla för uppgifter som hänför sig till verksamhet som avser särskilt personsäkerhetsarbete och för uppgifter om enskilda personliga förhållanden hänförliga till sådan verksamhet. Tystnadsplikten, som följer av sekretessbestämmelserna, ges företräde framför meddelarfriheten. Genom riksdagens beslut infördes vidare två ändringar i rättegångsbalkens bestämmelser om vittnesförhör som innebär dels att ett s.k. frågeförbud ska gälla beträffande den som har tystnadsplikt i förhållande till uppgifter hänförliga till verksamhet som avser särskilt personsäkerhetsarbete, dels att en möjlighet införs att avstå från att yttra sig beträffande uppgifter om enskilda personliga förhållanden som hänför sig till sådant arbete (prop. 2005/06:138, bet. JuU36, rskr. 297).

Utskottet noterar att syftet med motionsförslagen är att öka säkerheten för parter och bevispersoner. I det sammanhanget vill utskottet därför också framhålla att riksdagens beslut med anledning av regeringens proposition 2004/05:131 En modernare rättegång bl.a. innebär ökade möjligheter att använda modern teknik vid rättegång såsom videokonferens m.m. Vid bedömningen av om det finns skäl för att en part ska närvara genom videokonferens ska rätten bl.a. beakta om den som ska delta i sammanträdet känner påtaglig rädsla för att vara närvarande i rättssalen. De beslutade lagändringarna träder i kraft den dag regeringen bestämmer (bet. 2004/05: JuU29, rskr. 307).

Utskottet avstyrker motionerna Ju222 och Ju349 i den mån syftet med dem inte kan anses tillgodosett genom de vidtagna åtgärder som utskottet redogjort för.

Rätten till målsägandebiträde

I ett antal motioner behandlas frågor om möjligheterna att få målsägandebiträde förordnat. Enligt motion Ju312 (v) bör förutsättningarna förbättras för brottsoffer att få ett målsägandebiträde förordnat. I motion Ju268 (m) yrkas att målsägandebiträde alltid ska förordnas åt efterlevande till den som dödats genom brott.

När det gäller frågan om förbättrade förutsättningar för att få ett målsägandebiträde förordnat vill utskottet anföra följande.

Enligt 1 § första stycket lagen om målsägandebiträde (1988:609) ska målsägandebiträde förordnas i mål om sexualbrott enligt 6 kap. brottsbalken, om det inte är uppenbart att målsäganden saknar behov av sådant

biträde. Målsägandebiträde ska vidare förordnas i mål om brott mot liv eller hälsa enligt 3 kap. brottsbalken eller om brott mot frihet och frid enligt 4 kap. brottsbalken, på vilket fängelse kan följa, eller vid rån enligt 8 kap. 5 eller 6 § brottsbalken eller försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott, om det med hänsyn till målsägandens personliga relation till den misstänkte eller andra omständigheter kan antas att målsäganden har behov av sådant biträde. Slutligen ska målsägandebiträde förordnas i mål om annat brott på vilket fängelse kan följa, om det med hänsyn till målsägandens personliga förhållanden och övriga omständigheter kan antas att målsäganden har ett särskilt starkt behov av sådant biträde. Målsägandebiträde får inte förordnas sedan åklagaren har beslutat att allmänt åtal inte ska väckas eller att sådant åtal ska läggas ned.

Som utskottet redogjort för ovan har Utredningen om målsägandebiträde nyligen presenterat sitt betänkande Målsägandebiträdet – Ett aktivt stöd i rättsprocessen (SOU 2007:6). Utredningen har haft uppdraget att se över tillämpningsområdet för lagen om målsägandebiträde och att studera hur lagen används i förhållande till dess intentioner. En del av uppdraget har varit att tydliggöra målsägandebiträdets roll och arbetsuppgifter, dels i förhållande till målsägandens behov, dels i förhållande till andra aktörer i rättsväsendet. Utredningen lämnar en rad förslag till förbättringar. Bland annat framhåller utredningen att en avsikt med lagstiftningen om målsägandebiträde var att ge målsägande med störst behov av stöd ett juridiskt biträde i rättsprocessen. Utredningen har identifierat två grupper med särskilt stort behov av stöd och hjälp. Dessa är sexualbrottsoffer och barn. I fråga om målsägande som utsatts för sexuella övergrepp har det konstaterats brister i tillämpningen av lagstiftningen. Utredningen föreslår därför bl.a. en förändring av lagen om målsägandebiträde med innebörden att målsägande vid sexualbrott ska få en obligatorisk rätt till målsägandebiträde vid samtliga brottskategorier i 6 kap. brottsbalken utom sexuellt ofredande. Således ska det vid sexualbrotten inte vara nödvändigt att bedöma om målsägande saknar behov av målsägandebiträde. Endast i ärenden där brottet rubriceras som sexuellt ofredande finns det enligt utredningen utrymme för en prövning av målsägandens behov av målsägandebiträde. Målsägandens eget val är emellertid avgörande för om målsägandebiträde ska förordnas. Betänkandet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

När det gäller möjligheten till målsägandebiträde för efterlevande då någon dödats genom brott vill utskottet anföra följande.

För att målsägandebiträde ska kunna förordnas krävs först och främst att den som ska ha biträdet kan betraktas som målsägande. Av 20 kap. 8 § fjärde stycket rättegångsbalken följer att målsägande är den mot vilken brott har blivit begånget eller som därav blivit förnärad eller lidit skada. För att målsägandebiträde ska kunna förordnas krävs vidare, såvitt nu är i

fråga, att det med hänsyn till målsägandens personliga relation till den misstänkte eller andra omständigheter kan antas att målsäganden har behov av sådant biträde.

När det gäller dödsfall vid myndighetsutövning av bl.a. polis har Internutredningsutredningen som tillsattes år 2004 i sitt betänkande Summa summarum – en fristående myndighet för utredning av anmälningar om brott av poliser och åklagare? (SOU 2007:5) föreslagit att bl.a. efterlevande ska ha rätt till ett biträde. Sådana uppgifter som ett målsägandebiträde har enligt lagen om målsägandebiträde är uppgifter som också kan bli aktuella i utredningar om dödsfall och allvarliga skador. Reglerna om målsägandebiträde bör därför enligt utredningen i princip tillämpas också på biträden som förordnas i det nu aktuella sammanhanget. Internutredningsutredningens betänkande bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Frågor om förutsättningar för och användandet av målsägandebiträde behandlades senast i betänkande 2006/07:JuU11 s. 27 f. och 2005/06:JuU18 s. 36 f. Utskottet avstyrkte då liknande motioner som de nu aktuella med hänvisning till pågående beredningsarbete.

Utskottet anser inte att frågan kommit i något annat läge jämfört med våren 2006 då utskottet senast behandlade frågan. Det pågående arbetet bör avvaktas. Riksdagen bör avslå motion Ju268 och motion Ju312 i nu behandlad del.

Resning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att inrätta en resningskommission.

Enligt motion Ju299 (kd) bör frågan om att inrätta en resningskommission utredas.

Motionen tar sikte på de fall då en tilltalad som blivit dömd i brottmål ansöker om resning till sin fördel.

Sedan en dom i brottmål vunnit laga kraft, får enligt 58 kap. 2 § rättegångsbalken resning beviljas till förmån för den tilltalade i vissa fall. Den som vill ansöka om resning ska göra detta skriftligen hos hovrätten, om domen meddelats av tingsrätt, och i annat fall hos Högsta domstolen (58 kap. 4 §). I resningsansökan ska sökanden uppge bl.a. de bevis denne vill åberopa och vad han vill styrka med varje särskilt bevis (58 kap. 5 §). Beviljas resning ska rätten samtidigt förordna att målet ska tas upp vid den domstol, som sist dömt i målet. Om resning beviljas i brottmål till den tilltalades förmån och saken är uppenbar, får rätten dock omedelbart ändra domen (58 kap. 7 §).

Justitiekanslern påbörjade i maj 2004 ett tillsynsprojekt om rättssäkerheten i brottmål. Syftet var att ta reda på om rättssäkerheten är tillräckligt väl tillgodosedd i brottmålsprocessens olika delar, hos polis, åklagare och i domstol. Undersökningen skulle ta sin utgångspunkt i avslutade brottmål där personer frikänts efter att först ha dömts för brott i dom som vunnit laga kraft. Resultatet redovisades i maj 2006 i rapporten Felaktigt dömda. I rapporten behandlas bl.a. frågan om att inrätta en oberoende resningsnämnd. Enligt rapporten bör det införas ett system där en fristående instans tar ställning till resningsansökan och i första hand avgör om den bör föranleda utredningsåtgärder eller inte. Beslutet om resning bör enligt rapporten fortfarande fattas av domstol i enlighet med de principer som redan gäller. Enligt uppgift från Regeringskansliet har Justitiekanslern i december 2006 tagit upp frågan om en oberoende resningsnämnd i en skrivelse som tillsammans med rapporten givits in till Regeringskansliet som bereder dessa. Härutöver genomförs i Regeringskansliet en översyn av vissa frågor rörande resningsförfarandet. Utredaren ska bl.a. överväga frågan om förutsättningarna för att åklagare ska vidta utredningsåtgärder i samband med ansökan om resning i brottmål. I uppdraget ingår också att utredaren ska överväga frågan om rätt till rättsligt biträde för den som vill ansöka om resning.

Enligt utskottets mening innebär det faktum att det förekommit att oskyldiga personer dömts till ansvar för brott ett allvarligt problem. Frågan om hur resningsinstitutet ska vara utformat är därför viktig, och utskottet följer den med intresse. Utskottet anser emellertid att det arbete som bedrivs i Regeringskansliet bör avvaktas innan riksdagen uttalar sig i frågan och avstyrker därför bifall till motion Ju299.

Rättshjälpsfrågor m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om ökade möjligheter till rättshjälp och offentlig försvarare m.m. i rättegång.

Jämför reservation 10 (s, v).

I motion Ju313 (v) ställs krav på ökade möjligheter för låg- och medelinkomsttagare att få rättshjälp. Samma uppfattning framkommer i motion Ju383 (s). Enligt motion U232 (v) bör reglerna om offentlig försvarare och tolk i brottmål utvärderas.

Rättshjälpslagen (1996:1619) har till grundläggande syfte att fungera som yttersta skyddsnet för dem som inte kan få rättsligt bistånd på annat sätt. Enligt lagen är rättshjälpen subsidiär till rättsskyddet i privata rättsskyddsförsäkringar, dvs. den som har en rättsskyddsförsäkring eller liknande rättsskydd som omfattar den aktuella rättsliga angelägenheten får

inte beviljas rättshjälp. Vidare innebär lagen att den som inte har rättskydd av ifrågavarande slag, men som borde ha haft det med hänsyn till sitt försäkringsskydd i övrigt eller till sina personliga och ekonomiska förhållanden, får beviljas rättshjälp endast om det finns särskilda skäl (9 §). Som en allmän förutsättning för att rättshjälp ska beviljas gäller att det, med hänsyn till angelägenhetens art och betydelse, tvisteföremålets värde samt omständigheterna i övrigt, är rimligt att staten bidrar till kostnaderna (8 §).

Rättshjälp får enligt rättshjälplagen beviljas personer vars ekonomiska underlag inte överstiger 260 000 kr (6 § första stycket). Med ekonomiskt underlag avses den rättssökandes årsinkomst efter att hänsyn tagits till underhållsskyldighet, förmögenhet och skuldsättning. Lagen föreskriver också att rådgivning i minst en timme som huvudregel är en förutsättning för att rättshjälp ska beviljas (2 § andra stycket). Vidare innebär lagen bl.a. att biträdesbehovet är avgörande för om rättshjälp ska beviljas (7 §) och att biträde enligt rättshjälplagen normalt får ersättning för högst 100 timmars arbete (15 §).

Utskottet behandlade motioner om rättshjälp senast i samband med budgetpropositionen för år 2007 (bet. 2006/07:JuU1 s. 98 f.). Utskottet framhöll då att regeringen avser att utvärdera systemet på nytt och att i samband därmed särskilt uppmärksamma bl.a. behovet av utökad rätt till rättshjälp för småföretagare. Enligt uppgift till utskottet kommer utvärderingen att påbörjas under våren 2007. Utskottet påpekade också i detta sammanhang att det inom Justitiedepartementet inletts ett arbete som rör ett antal frågor om offentliga försvarare, vilket syftar till att förbättra och modernisera nuvarande regler. Utskottet ansåg det vara av avgörande vikt att rättshjälplagen fungerar i enlighet med de avsikter som ligger till grund för rättshjälpsystemet, varför utskottet välkomnade regeringens avsikt att utvärdera rättshjälplagen. Utskottet förutsatte att man i samband med denna översyn beaktar frågan om rättshjälp till föräldrar med bortrövade barn och till svenskar som utsatts för våldsbrott i utlandet. Utskottet ansåg det inte lämpligt att riksdagen föregriper utvärderingen med några uttalanden. Motionerna avstyrktes.

Utskottets uppfattning kvarstår. Motionerna Ju313 och U232 i nu behandlade delar samt Ju383 avstyrks.

Nämndemän

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om principerna för rekrytering av nämndemän m.m.

Jämför reservation 11 (s).

I ett antal motioner tas en rad frågor om grunderna för rekryteringen av nämndemän upp.

Enligt motion Ju352 (s) bör sammansättningen av nämndemän vara så representativ som möjligt i förhållande till befolkningen. I motion Ju248 (s) framställs krav på att genom kvotering öka antalet personer med invandrarbakgrund. Enligt motion Ju338 (m) bör man införa en s.k. fri kvot vid tillsättningen av nämndemännen, dvs. en skyldighet för kommuner och landsting att välja en viss del av nämndemännen utanför den partipolitiska kretsen. Motionären anser vidare att det ska krävas svenskt medborgarskap för att tjänstgöra som nämndeman. Slutligen anser motionären att valförsamlingarna inte ska få ange partibeteckning på nämndemännen då de lämnar uppgifterna om vem som utsetts till domstolarna. Detta anser motionären vara viktigt för att markera att nämndemannauppdraget inte är ett politiskt uppdrag.

Utskottet behandlade våren 2006 ett antal förslag från regeringen med syfte att stärka nämndemannainstitutet (prop. 2005/06:180, bet. JuU32, rskr. 272). Förslaget syftade till att skapa en mer allsidig sammansättning av nämndemannakåren bl.a. genom att valförsamlingen i framtiden ska sträva efter allsidighet inte bara beträffande ålder, kön och yrke utan även avseende etnisk bakgrund. Propositionen innehöll inget förslag om att införa en skyldighet för kommuner och landsting att välja en viss del av nämndemännen utanför den partipolitiska kretsen (s.k. fri kvot). Enligt propositionen borde inför val av nämndemän i stället särskilda informationsinsatser genomföras i syfte att underlätta en bredare rekrytering. Regeringen utgick från att de politiska partierna i framtiden kommer att vidta kraftfulla åtgärder för att bredda rekryteringen. Utskottet delade regeringens uppfattning att de politiska partierna utan lagfäst skyldighet bör kunna klara av uppgiften att nominera personer till nämndemannauppdragen såväl från det egna partiet som från organisationer och föreningar. Utskottet ansåg sig inte berett att föreslå riksdagen en ordning som innebär att i lag föreskriva en skyldighet för valförsamlingarna att välja en viss andel av nämndemännen från sådana kandidater som inte är medlemmar i ett politiskt parti.

Med anledning av ett yrkande motsvarande det nu aktuella om att det ska krävas svenskt medborgarskap för tjänstgöring som nämndeman konstaterade utskottet att enligt 4 kap. 6 § rättegångsbalken endast svenska medborgare är valbara till nämndemän. Ett uttalande från riksdagen med anledning av ett motionskrav om att bibehålla svenskt medborgarskap framstod som obehövt.

När det gäller frågan om personuppgifter på de nämndemannalistor som sänds till domstolarna gäller för närvarande att uppgift om partitillhörighet finns med. Detta är emellertid inte reglerat i lag eller förordning. Regeringen anförde i propositionen att det saknas skäl för valförsamlingarna att till domstolen lämna uppgifter om nämndemannens partitillhörighet. Utskottet delade uppfattningen att nämndemannens partipolitiska tillhörighet inte

är av någon annan betydelse än för själva rekryteringen, eftersom nämndemannauppgifterna inte är ett partipolitiskt uppdrag, och domstolarna kan därför inte anses ha något behov av sådana uppgifter om nämndemännen. Enligt utskottets mening syntes det således inte föreligga några meningskiljaktigheter i sak, varför ett riksdagsuttalande med anledning av ett motionskrav om ett sådant tillkännagivande till regeringen framstod som obehövt.

Det är som utskottet tidigare påpekat viktigt att rekryteringen är sådan att gruppen av nämndemän blir så allsidig som möjligt. Utskottet har från Regeringskansliet inhämtat att det pågår ett arbete med att ge Domstolsverket i uppdrag att göra en utvärdering av de nominerande och väljande organens arbete samt av nämndemannakårens sammansättning. Ett beslut härom är planerat till våren 2007. Utskottet välkomnar en sådan uppföljning. Ett uttalande från riksdagens sida framstår i ljuset härav inte som erforderligt. Inte heller vad motionärerna i övrigt anför bör föranleda riksdagen att uttala sig. Motionerna Ju248 och Ju352 samt motion Ju338 i nu behandlade delar avstyrks.

Medlemskap i Sveriges advokatsamfund

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att ändra kravet för medlemskap i Sveriges advokatsamfund.

I motion Ju335 (m, c, fp, kd) begärs att reglerna rörande utbildningskraven för att bli medlem i Sveriges advokatsamfund ska ändras så att även andra juridiska examina än juris kandidatexamen och juristexamen ska ge möjlighet till medlemskap.

Advokat är den som är ledamot av Sveriges advokatsamfund (8 kap. 1 § andra stycket rättegångsbalken). För att bli ledamot krävs bl.a. att man har avlagt de kunskapsprov som är föreskrivna för behörighet till domarämbete (8 kap. 2 § första stycket 2). De kunskapsprov som avses är juris kandidatexamen och juristexamen (4 kap. 1 § och kungörelsen [1964:29] angående kunskapsprov för behörighet som domare, m.m.).

Advokatsamfundets styrelse får i enskilda fall medge undantag från dessa krav beträffande den som är auktoriserad som advokat i en annan stat i enlighet med där gällande bestämmelser. Det finns även möjlighet för den som genomgått utbildning som krävs för att bli advokat i en stat inom Europeiska unionen, Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i Schweiz eller som blivit auktoriserad som advokat i Danmark, Finland, Island eller Norge i enlighet med där gällande bestämmelser att under vissa förutsättningar bli ledamot i samfundet.

Under en lång tid har det i Sverige funnits en enhetlig juristutbildning, och denna utbildning har lett fram till juris kandidatexamen. De mål som en student ska ha uppnått för att erhålla en sådan examen regleras i bilaga 2 till högskoleförordningen (1993:100). Bestämmelserna har nyligen ändrats och för den som påbörjar juristutbildningen efter utgången av juni 2007 gäller att juristexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 270 högskolepoäng. Benämningen juris kandidatexamen används inte längre för dem som påbörjar utbildningen efter detta datum. För juristexamen ska studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för att arbeta inom yrken för vilka juristexamen är ett behörighetskrav samt inom annan yrkesverksamhet inom det juridiska området som förutsätter sådan kunskap och förmåga. För juristexamen ska också de preciserade krav gälla som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensbeskrivning.

Om ett yrke är reglerat enligt svensk lagstiftning eller enligt EG-rätten eller i en majoritet av medlemsländerna inom EES vad avser kraven på examen, bör utbildningen till detta yrke avslutas med en yrkesexamen. De krav som ställs i yrkesexamina är relaterade till arbetsmarknadens krav. Juristexamen är en yrkesexamen. Universitet och högskolor har möjlighet att ansöka om rätt att utfärda en viss yrkesexamen. Högskoleverket prövar då om lärosätet kan ge en utbildning som lever upp till de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen bl.a. när det gäller examensordningen (bilaga 2 till högskoleförordningen). Högskoleverket tar ställning till ett tjugotal kvalitetsaspekter (t.ex. lärarkompetens, internationalisering och uppföljning) och därtill läggs de särskilda kraven för respektive examensbeskrivning. Detta hindrar inte att lärosätena får utfärda generella examina (som också är föremål för Högskoleverkets granskning).

Under 1990-talet började andra utbildningar med inriktning mot juridik att växa fram, t.ex. det affärsjuridiska magisterprogrammet med Europainriktning vid Linköpings universitet. Dessa utbildningar, som ofta kombinerar juridik med t.ex. ekonomi- och språkstudier, leder till en examen som utfärdas med stöd av möjligheten för lärosätena att utfärda generella examina. Den som genomgår en sådan utbildning får alltså inte den yrkesexamen som benämns juristexamen och är följaktligen även utestängd från möjligheten att bli ledamot i Advokatsamfundet.

Den som vill bli medlem i Sveriges advokatsamfund måste utöver övriga behörighetskrav från år 2004 även ha avlagt en godkänd advokatexamen. Den sökande ska då ha genomgått tre delkurser om två dagar vardera som tar upp dels advokatetik, dels förhandlings- och presentationsteknik, dels frågor om att driva advokatverksamhet. Efter kurserna sker en muntlig examination.

Enligt vad utskottet inhämtat från Justitiedepartementet pågår det för närvarande inte något arbete med att ändra reglerna för medlemskap i Advokatsamfundet vad gäller kraven på juristexamen.

Utskottet har vid flera tidigare tillfällen behandlat motsvarande motionsyrkande. Senast detta skedde var våren 2006 (bet. 2005/06:JuU11 s. 57 f.).

Utskottet anser sig för närvarande inte ha underlag för att föreslå någon riksdagens åtgärd med anledning av motionskravet. Utskottet avstyrker motion Ju335.

Internationella frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en översyn av svensk domstols behörighet i vissa skadeståndsmål. Dessutom avslår riksdagen motionsyrkanden om svensk domstols behörighet vid internationell frysning av tillgångar.

Jämför reservationerna 12 (v) och 13 (s, v, mp).

Svensk domstolsbehörighet vid internationella skadestånd

I motion Ju204 (v) begärs en översyn av jurisdiktionsreglerna beträffande skadestånd. Motionärerna anser att svensk domstol bör vara behörig att pröva skadeståndsanspråk grundade på folkmord, krigsförbrytelser, tortyr eller andra allvarliga övergrepp mot mänskliga rättigheter.

Motionsönskemålet rör i första hand frågan om svensk domstols behörighet.

Vissa bestämmelser i ämnet finns i konventionen om domstolsbehörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område (Brysselkonventionen) och konventionen om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område (Luganokonventionen), vilka gäller som lag här i landet genom lagen (1998:358) om Brysselkonventionen och lagen (1992:794) om Luganokonventionen. Ytterligare bestämmelser finns i förordningen (EG) nr 44/2001 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (Bryssel I-förordningen). Förordningen, som trädde i kraft den 1 mars 2002, är direkt tillämplig i Sverige. Den bygger på en revidering av Bryssel- och Luganokonventionerna. Luganokonventionen gäller alltså i förhållande till de konventionsstater som inte är medlemmar i EU. Vidare gäller Brysselkonventionen tills vidare i förhållande till Danmark, eftersom Danmark har ett särskilt undantag från vissa bestämmelser i EG-fördraget. I förhållande till övriga medlemsstater är Bryssel I-förordningen tillämplig (EG och Danmark har dock ingått avtal som innebär att bl.a. Bryssel I-förordningen ska bli tillämplig även mellan EG och Danmark, se Ds 2006:21, och regeringen har nyligen beslutat en proposition med kompletterande bestämmelser i svensk lagstiftning som föranleds av avtalet). Ytterligare bestämmel-

ser finns bl.a. i lagen (2006:74) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden.

Enligt såväl Bryssel I-förordningen som Bryssel- och Luganokonventionerna kan en talan avseende skadestånd utanför avtalsförhållanden mot den som har hemvist i en medlemsstat (konventionsstat) väckas antingen i den staten eller i en annan medlemsstat (konventionsstat) vid domstolen i den ort där skadan inträffade. För det fall någon konventionsbaserad lag eller EG-förordning inte är tillämplig gäller som huvudregel att en tvist är underkastad svensk domsrätt, om svensk lag anvisar ett forum här i landet. Reglerna om forum innebär – såvitt nu är aktuellt – i huvudsak följande. Enligt 22 kap. 1 § rättegångsbalken får talan mot den misstänkte om enskilt anspråk med anledning av brott föras i samband med åtal för brottet. Om talan inte förs i samband med åtalet ska talan föras i den för tvistemål stadgade ordningen. Bestämmelser om i vilken domstol en tvist tas upp finns i 10 kap. rättegångsbalken. Huvudregeln är att svarandens hemvist avgör i vilken domstol talan ska föras. Mot den som inte har känt hemvist vare sig inom eller utom riket får talan väckas där han uppehåller sig. Om den sökta är svensk medborgare som uppehåller sig utom riket eller om hans uppehållsort är okänd, kan talan mot honom föras där han inom riket senast haft hemvist eller uppehållit sig. Mot den som inte har känt hemvist inom riket får, i fråga om tvist som gäller betalningsskyldighet, talan föras där vederbörande har egendom. En talan med anledning av en skadegörande handling får vidare tas upp i den ort där handlingen företogs eller där skadan uppkom. Det anförda innebär – såvitt gäller utländska medborgare med hemvist utomlands – att en talan som enbart avser skadestånd på grund av brott begånget utomlands i praktiken inte kan föras här.

För att utländska domar ska få verkställas i Sverige förutsätts en bestämmelse i lag. Detta följer av bestämmelsen i 3 kap. 2 § utsköningsbalken. Där sägs att i vad mån verkställighet på grund av utländsk exekutionstitel får äga rum här i riket framgår av särskilda föreskrifter. Som anförts ovan innehåller Bryssel I-förordningen samt Bryssel- och Luganokonventionerna bl.a. bestämmelser om erkännande och verkställighet av utländska domar på privaträttens område.

Den 1 juli 2002 trädde Romstadgan för den internationella brottmålsdomstolen i kraft. De brottstyper som domstolen har mandat att döma för är folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser. Stadgan gäller bara brott som begåtts efter det att domstolen formellt inrättades den 1 juli 2002. För att domstolen ska kunna döma måste gärningen, som huvudregel, antingen ha ägt rum i, eller den som anklagas för brottet vara medborgare i, ett land som är part i domstolen. Domstolen har möjlighet att förplikta den som har dömts för ett brott att betala skadestånd eller lämna andra former av gottgörelse, såsom återlämnande av egendom och rehabilitering till brottsoffer. Stadgan lämnar till domstolen att utveckla de när-

mare principerna för gottgörelse till offren. Frågan om gottgörelse kan väckas av brottsoffer och i undantagsfall tas upp av domstolen på eget initiativ. Domstolen kan anvisa att utbetalning till brottsoffer ska ske genom en särskild förvaltningsfond för brottsoffer som ska inrättas enligt Romstadgan (artiklarna 75:2 och 79).

Liknande yrkanden behandlade utskottet senast våren 2006 (bet. 2005/06: JuU11 s. 59). Utskottet, som inte ansåg sig berett att förordna att ett utredningsarbete sattes i gång i frågan, avstyrkte motionsyrkandena.

Utskottets uppfattning kvarstår. Som utskottet anförde vid den tidigare behandlingen håller utskottet i och för sig med motionärerna om att möjligheten till skadestånd många gånger är viktig för att en målsägande ska få upprättelse. Utskottet vill dock erinra om att redan gällande regler ger en möjlighet att föra en skadeståndstalan här om åtalet prövas här. Att föra en skadeståndstalan i den aktuella typen av mål utan samband med ett åtal framstår enligt utskottet som orealistiskt av flera skäl, bl.a. skulle målsäganden inte ha den fördel i fråga om utredningen om den skadegörande handlingen som samordningen med ett åtal normalt sett innebär. Härtill kommer att en sådan dom med stor sannolikhet endast skulle kunna verkställas i stater inom EU eller i Norge, Island och Schweiz.

Motion Ju204 avstyrks.

Svensk domstolsbehörighet vid internationell frysning av tillgångar

I motionerna Ju255 (v) och Ju379 (s) anförs att personer som fått sina tillgångar frysta med stöd av EU-regler om terrorismfinansiering bör ha rätt att få sin sak prövad i svensk domstol.

Genom olika resolutioner av FN:s säkerhetsråd har bl.a. bestämmelser om frysning av tillgångar för personer, företag och organisationer kopplade till bl.a. Usama bin Ladin och al-Qaida och till finansiering av terrorism antagits.

FN har instiftat två s.k. sanktionsregimer för att bekämpa terrorism. Båda dessa regelverk innehåller bestämmelser om frysning av tillgångar och förbud mot att tillgängliggöra tillgångar.

Den ena sanktionsregimen, 1267-regimen, är uppbyggd kring resolutioner i FN:s säkerhetsråd¹ och innehåller sanktioner mot Usama bin Ladin, talibaner och al-Qaida samt personer, grupper, företag och enheter som har samröre med dem. För att kontrollera att sanktionerna efterlevs har FN skapat en sanktionskommitté, 1267-kommittén, som även fått i uppdrag att upprätta en lista över dem som träffas av sanktionerna. I 1267-kommittén deltar samma länder som är medlemmar i säkerhetsrådet.

¹ FN:s säkerhetsråds resolutioner 1267 (1999), 1333 (2000), 1363 (2001), 1390 (2002), 1452 (2002), 1455 (2003), 1456 (2003), 1526 (2004), 1617 (2005), 1699 (2006), 1730 (2006) och 1735 (2006).

Den andra sanktionsregimen, 1373-regimen, instiftades genom FN:s säkerhetsråds resolution 1373 (2001) som ett svar på attackerna den 11 september 2001. 1373-regimen innehåller sanktioner mot terrorister och terroristgrupper i allmänhet. FN har i detta fall överlåtit åt medlemsländerna själva att peka ut vilka som ska träffas av sanktionerna. FN har skapat en sanktionskommitté även för denna sanktionsregim, Counter-Terrorism Committee (CTC). Kommitténs uppgift är att övervaka implementeringen av resolution 1373. I CTC deltar samma länder som är medlemmar i säkerhetsrådet.

När säkerhetsrådet antog resolutionerna blev de folkrättsligt bindande. En sådan folkrättslig bundenhet medför dock inte att sanktioner blir direkt tillämpliga i Sverige, utan för det krävs att resolutioner genomförs, dvs. omvandlas till lagform, antingen i form av svensk lag eller EG-rätt. EU:s medlemsländer har valt att, så långt det är möjligt, genomföra båda sanktionsregimerna gemensamt. 1267-regimen har genomförts av EU genom en gemensam ståndpunkt (2002/402/GUSP) och en rådsförordning (881/2002). Rådsförordningen innehåller också en lista över dem som träffas av sanktionerna till följd av sanktionskommitténs beslut. Listan är en kopia av den konsoliderade FN-listan och uppdateras av kommissionen så snart en ändring skett i FN:s lista. Listan i rådsförordningen har hittills uppdaterats vid 73 tillfällen. 1373-regimen har genomförts av EU genom ett lagstiftningspaket bestående av två gemensamma ståndpunkter (2001/930/GUSP och 2001/931/GUSP) samt en rådsförordning (2580/2001). Reglerna om frysning och förbud mot tillhandahållande av tillgångar finns i den gemensamma ståndpunkten 2001/931/GUSP samt i förordning 2580/2001/EG. De personer som ska omfattas av sanktionerna tas upp på listor i bilagor till den gemensamma ståndpunkten respektive rådsförordningen. Listorna beslutas enhälligt av ministerrådet och har uppdaterats vid ett antal tillfällen. De senaste listorna återfinns i de gemensamma ståndpunkterna 2006/380/GUSP och 2006/1011/GUSP och i rådets beslut 2006/379/EG och 2006/1008/EG.

Nyligen har en svensk medborgare blivit föremål för sanktioner enligt resolution 1267 (1999) (se kommissionens förordning 1823/2006 av den 12 december 2006). Tre svenska medborgare har tidigare med stöd av de ovan redovisade sanktionssystemen fått sina tillgångar frysta. Efter ändringar i förteckningarna har nu dessa tre svenska medborgare avförts från listan och fått frysningen av tillgångarna hävd.

Utrikesministern har i ett interpellationssvar i januari 2007 framhållit att Sverige, liksom övriga Europeiska unionen och många andra länder, under lång tid har framfört kritik rörande brister i rättssäkerheten i 1267-systemet och att regeringen vidhåller denna kritik och aktivt fortsätter att verka för förbättringar. Utrikesministern nämner att Sverige under år 2006 bl.a. gemensamt med Schweiz och Tyskland har initierat ett projekt vars slutrapport gjorts tillgänglig som officiellt FN-dokument (A/60/887). Rapporten visar brister i sanktionssystemen vad gäller bl.a. rättssäkerhet och hänsy-

nen till mänskliga rättigheter och ger förslag till förbättringar beträffande listning, avlistning och omprövning. Rapporten har enligt utrikesministern fått stort genomslag och har utgjort en del av underlaget för den översyn av riktlinjerna för sanktionerna som pågår inom säkerhetsrådets sanktionskommitté. Enligt utrikesministern har sanktionskommitténs översynsarbete påverkats av Sveriges och likasinnade länders engagemang för stärkt rätts-säkerhet och har lett till flera förbättringar. Utrikesministern påpekar i sammanhanget att det i dag finns en närmare definition av kriterierna för listning, rätt till humanitära undantag, högre krav på beslutsunderlaget för listningsbeslut och en procedur för avlistning. Dessutom beslutade säkerhetsrådet i december förra året att inrätta en kontaktpunkt för avlistning i FN-sekretariatet, som ger enskilda möjlighet att vända sig direkt till FN för att begära avlistning, något som Sverige länge verkat för. Enligt utrikesministern har således steg tagits mot stärkt rättssäkerhet även om det fortfarande saknas möjlighet till en oberoende och opartisk omprövning av säkerhetsrådets listningsbeslut. Enligt utrikesministern kommer regeringen därför också framgent att ge hög prioritet åt att verka för tillfredsställande rättssäkerhet i 1267-systemet, inklusive stärkta möjligheter till omprövning av säkerhetsrådets beslut (svar på interpellationerna 2006/07:154 och 191, se även utrikesministerns svar på skriftlig fråga 2006/07:374).

Utskottet behandlade ett motsvarande motionsyrkande våren 2006 (bet. 2005/06:JuU17 s. 18 f.). Utskottet delade motionärernas uppfattning att högre rättssäkerhetskrav måste kunna ställas vid riktade sanktioner, vilket regeringen också aktivt internationellt verkar för att uppnå. Utskottet ansåg mot bakgrund av de folkrättsliga åtaganden Sverige och EU har i förhållande till FN och världssamfundet att denna väg framstår som den i sammanhanget lämpliga och avstyrkte motionen.

Det är, som utskottet tidigare uttalat, viktigt att regeringen i internationella sammanhang arbetar för att högre rättssäkerhetskrav ska kunna ställas vid riktade sanktioner. Utskottet ser därför positivt på det arbete som regeringen utför. Utskottets bedömning av motionsförslagen kvarstår dock, varför utskottet avstyrker motionerna Ju255 i behandlad del och Ju379.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Kameraövervakning, punkt 1 (v)

av Lena Olsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kameraövervakning. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2006/07:Ju255 yrkande 8 och 2006/07:U232 yrkande 7 och bifaller delvis motion 2006/07:Ju290.

Ställningstagande

I dag är ansvaret för tillstånd och tillsyn i fråga om allmän kameraövervakning fördelat på olika myndigheter. Jag anser att det bör tas ett samlat grepp om dessa frågor. Ansvaret bör sammanföras till en myndighet. Härigenom skulle bl.a. intresset av en enhetlig rättsutveckling bättre tillgodoses. Det framstår också ur ett internationellt perspektiv som lämpligt att uppgiften läggs på Datainspektionen. Regeringen bör dessutom låta genomföra en allsidig utvärdering av lagen om allmän kameraövervakning med särskild inriktning på frågan om hur den enskildes personliga integritet skyddas.

Regeringen bör beakta det som nu anförts inom ramen för beredningen av Kameraövervakningsutredningens betänkande och återkomma till riksdagen med ett lagförslag.

2. Begränsningar i åtalsplikten, punkt 4 (v)

av Lena Olsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om begränsningar i åtalsplikten. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:Ju254 yrkande 4.

Ställningstagande

Utredare av ekonomisk brottslighet framför ibland uppfattningen att reglerna om åtalsplikt gör arbetet mindre effektivt. De efterlyser en möjlighet att prioritera allvarligare fall framför mindre allvarliga och en möjlighet att i vissa fall koncentrera sig endast på vissa åtalspunkter. Detta skulle minska belastningen på de svenska domstolarna samtidigt som arbetet effektiviseras. Detta leder i sin tur till att rättssäkerhetsvinster för den åtalade uppnås. Arbetet med att beivra ekonomisk brottslighet måste genomföras effektivt och med förtroende hos allmänheten.

Det får ankomma på regeringen att utreda åtalsplikten vid ekonomisk brottslighet och därefter återkomma med ett lagförslag som tillgodoser det jag anför.

3. Behörighet att väcka allmänt åtal, punkt 5 (mp)

av Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om behörigheten att väcka åtal. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:T420 yrkande 4.

Ställningstagande

Åklagarväsendet är hårt belastat. Det skulle innebära en effektivitetsvinst för de rättsvårdande myndigheterna om trafikpoliser kunde få en sådan utbildning och behörighet att de kunde väcka åtal och föra talan vid trafikmål. En sidoeffekt av detta vore att trafikpolisens status därmed skulle höjas.

Regeringen bör återkomma med lagförslag som tillgodoser det jag nu anför.

4. Barns rätt till målsägandebiträde i vissa fall, punkt 6 (s)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Karl Gustav Abrahamsson (s), Christer Adelsbo (s), Kerstin Andersson (s) och Maryam Yazdanfar (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om barns rätt till målsägandebiträde i vissa fall. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:Ju347 och avslår motion 2006/07:Ju341 yrkande 12.

Ställningstagande

Vi anser att det alltid ska förordnas en särskild företrädare då det föreligger gemensam vårdnad mellan föräldrarna och den ena är misstänkt för brott. Det kan t.ex. föreligga djupa konflikter mellan två vårdnadshavare vid tidpunkten för brottet och det kan då vara svårt för den andra vårdnadshavaren att också företräda barnet. En särskild företrädare är därför den som bäst kan ta till vara barnets intressen i rättsligt hänseende.

Regeringen bör återkomma med ett lagförslag som tillgodoser vad vi nu anfört.

5. Barns rätt till målsägandebiträde i vissa fall, punkt 6 (v)

av Lena Olsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om barns rätt till målsägandebiträde i vissa fall. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:Ju341 yrkande 12 och avslår motion 2006/07:Ju347.

Ställningstagande

Det är viktigt att barn som exploaterats i pornografiska framställningar får en stärkt ställning som brottsoffer. Detta bör ske genom att barnet får rätt till bl.a. målsägandebiträde.

Regeringen bör återkomma med förslag till lagstiftning som tillgodoser vad jag här anfört.

6. Barnprotokoll i anslutning till domar och beslut, punkt 7 (v)

av Lena Olsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om barnprotokoll i anslutning till domar och beslut. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:C206 yrkande 6.

Ställningstagande

För att säkerställa principen om barnets bästa i mål om vårdnad, boende och umgänge anser jag att det bör upprättas särskilda barnprotokoll som en bilaga till domen eller beslutet där avgörandet motiveras utifrån vad som är bäst för barnet. Ett krav på obligatoriska barnprotokoll kommer att stärka principen om barnets bästa i den rättsliga hanteringen.

Regeringen bör återkomma med förslag till lagstiftning som tillgodoser vad jag här anfört.

7. Vittnesstödet, punkt 8 (v)

av Lena Olsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om vittnesstödet. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07: Ju312 yrkande 9.

Ställningstagande

Jag anser att Brottsofferjourernas Riksförbund bör utses till huvudman för vittnesstödet.

Regeringen bör vidta åtgärder för att tillgodose detta.

8. Anonymitet i domstol, punkt 9 (s)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Kerstin Andersson (s) och Maryam Yazdanfar (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om anonymitet i domstol. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:Ju222 och avslår motion 2006/07:Ju349.

Ställningstagande

För en hotad person kan det vara riskfyllt att medverka vid en rättegång. I familjemål kan det t.ex. vara en part som förföljer den andra som startar en process. En process kan även initieras i syfte att utröna var motparten uppehåller sig. En särskild forumregel som möjliggör rättegång på annan ort än den svarandes hemvist skulle bidra till att öka tryggheten i dessa situationer. Det kan naturligtvis finnas ytterligare fall där en sådan regel vore värdefull.

Regeringen bör utreda frågan och återkomma till riksdagen med ett lagförslag med den inriktning vi nu förordat.

9. Rätten till målsägandebiträde, punkt 10 (v)

av Lena Olsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om rätten till målsägandebiträde. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:Ju312 yrkande 8 och avslår motion 2006/07:Ju268.

Ställningstagande

Brottsoffret är ofta mycket utsatt i en rättegång och kan känna sig kränkt av bristen på stöd. Jag anser därför att brottsoffren i större utsträckning än i dag bör få möjlighet till målsägandebiträde.

Regeringen bör vidta åtgärder som tillgodoser det jag nu anfört och återkomma till riksdagen med ett lagförslag.

10. Rättshjälpsfrågor m.m., punkt 12 (s, v)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Karl Gustav Abrahamsson (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v), Kerstin Andersson (s) och Maryam Yazdanfar (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om rättshjälp m.m. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2006/07:Ju313 yrkande 2, 2006/07:Ju383 och 2006/07:U232 yrkande 5.

Ställningstagande

I princip är numera enskilda hänvisade till rättsskyddet i hemförsäkringar. När lagändringen förbereddes gjordes en undersökning av vilka grupper i samhället som i stor utsträckning saknade hemförsäkring. Inte oväntat visade det sig vara låginkomsttagare, invandrare, hyresgäster och andra grupper med svagare ekonomisk position än genomsnittet. Rättsskyddet är dessutom maximerat till ett visst belopp. Det har visat sig innebära att den som t.ex. driver en komplicerad vårdnadstvist i domstol kan riskera att stå utan juridiskt biträde i andra instans. Vi anser att rättshjälpslagen bör förändras så att privatpersoners möjlighet att driva rättsprocesser ökar. Vi anser dessutom att reglerna om förordnande av offentlig försvarare och tolk i domstol bör utvärderas.

Regeringen bör vidta åtgärder som tillgodoser vad vi nu har anfört.

11. Nämndemän, punkt 13 (s)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Kerstin Andersson (s) och Maryam Yazdanfar (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om nämndemän. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07: Ju352 och avslår motionerna 2006/07: Ju248 och 2006/07: Ju338 yrkandena 1, 2 och 4.

Ställningstagande

Det är angeläget att nämndemännen utgör en så representativ sammansättning av Sveriges befolkning som möjligt. Den breda representationen av lekmän är betydelsefull för rättskipningen. Det är därför viktigt att arbeta för att alla ska få möjlighet att ta sitt medborgaransvar oavsett ålder, kön och sysselsättning och ta på sig förtroendeuppdraget att vara nämndeman.

Regeringen bör vidta åtgärder för att öka förutsättningarna för en representativ sammansättning av nämndemannakåren.

12. Svensk domstolsbehörighet vid internationella skadestånd, punkt 15 (v)

av Lena Olsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om svensk domstolsbehörighet vid internationella skadestånd. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:Ju204.

Ställningstagande

För offren för krigsförbrytelser och andra grova kränkningar av mänskliga rättigheter är det viktigt att rättvisa skipas och att de drabbade ges upprättelse. Det är naturligtvis av största betydelse att de ansvariga ställs inför rätta och döms för sina brott. För att offren ska kunna gottgöras är det också viktigt att det finns möjligheter att driva en skadeståndsprocess mot förövarna. Jag ifrågasätter om de svenska reglerna om forum i tvistemål är tillräckliga i detta avseende.

Regeringen bör ges i uppdrag att utreda möjligheterna att i de aktuella fallen utvidga rätten att föra talan om skadestånd i Sverige.

13. Svensk domstolsbehörighet vid internationell frysning av tillgångar, punkt 16 (s, v, mp)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v), Kerstin Andersson (s), Mehmet Kaplan (mp) och Maryam Yazdanfar (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om svensk domstolsbehörighet vid internationell frysning av tillgångar. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2006/07:Ju255 yrkande 9 och 2006/07:Ju379.

Ställningstagande

Sverige är som medlem i FN skyldigt att följa de sanktioner som FN:s sanktionskommitté beslutar om. Det har bl.a. inneburit att flera svenskar fått sina tillgångar frysta. En sådan åtgärd medför att de och deras familjer utsätts för stora påfrestningar. Systemet uppfyller inte kraven på rättssäkerhet; de som drabbas kan inte få sin sak prövad i domstol och de får inte veta grunderna för åtgärden. Vi anser att regeringen bör verka för förändringar som innebär att den som blir placerad på sanktionslistan av FN:s sanktionskommitté ska få en möjlighet att få sin sak prövad i svensk domstol.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder för att tillgodose det vi nu anfört och återkomma med ett förslag till lagstiftning.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2006

2006/07:Ju204 av Lena Olsson m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen ska tillsätta en utredning med uppgift att se över jurisdiktionsreglerna i tvistemål.

2006/07:Ju222 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av forumregler.

2006/07:Ju233 av Barbro Westerholm (fp):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagändring som utifrån kroppsbesiktningssynpunkt jämställer narkotikascreening med alkoholutandningsprov.

2006/07:Ju248 av Nikos Papadopoulos (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kvotering av nämndemän med invandrarbakgrund.

2006/07:Ju254 av Lena Olsson m.fl. (v):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det ska utredas ifall åtalsplikten vid ekonomisk brottslighet kan förändras.

2006/07:Ju255 av Lars Ohly m.fl. (v):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Datainspektionen ska vara den myndighet som hanterar tillståndsgivning och kontroll av allmän kameraövervakning.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att enskild som utsätts för tvångsmedel såsom frysning av tillgångar eller listning på EU:s s.k. terroristlistor ska ha rätt att få sin sak prövad i svensk domstol.

2006/07:Ju268 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en ny bestämmelse av följande lydelse införs i 1 a § lagen (1988:609) om målsägandebiträde: ”Har efterlevande make, sambo, bröstarvinge, fader, moder eller syskon till någon som dödat genom brott med

hänsyn till sina personliga förhållanden eller andra omständigheter behov av ett målsägandebitråde skall ett sådant biträde förordnas när förundersökningen har inletts. För ett förordnande enligt denna paragraf gäller i övrigt samma bestämmelser som för ett målsägandebitråde åt en målsägande.”

2006/07:Ju290 av Bertil Kjellberg och Inger René (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Datainspektionen ges ett övergripande tillsynsansvar på nationell nivå vad gäller kameraövervakning.

2006/07:Ju299 av Yvonne Andersson (kd):

Riksdagen begär hos regeringen att en utredning om en resningskommission tillsätts.

2006/07:Ju310 av Torkild Strandberg (fp):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ordningsbot för snatteri.

2006/07:Ju312 av Lars Ohly m.fl. (v):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att brottsoffren i större utsträckning än i dag bör få tillgång till målsägandebitråde.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Brottsofferjourernas riksförbund bör vara huvudman för vittnesstödet.

2006/07:Ju313 av Lena Olsson m.fl. (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att rättshjälpslagen bör förändras för att förbättra låg- och medelinkomsttagares möjlighet att driva rättsprocesser.

2006/07:Ju335 av Andreas Norlén m.fl. (m, c, fp, kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kraven för att bli ledamot av Sveriges advokatsamfund och deras frikoppling från en specifik examensbenämning.

2006/07:Ju338 av Cecilia Magnusson (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införande av s.k. fri kvot vid rekrytering av nämndemän.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om angivande av nämndemäns partipolitiska hemvist.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kravet på svenskt medborgarskap vid tjänstgöring som nämndeman.

2006/07:Ju341 av Lars Ohly m.fl. (v):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att barn som exploateras i pornografiska framställningar ska ha rätt till ekonomisk ersättning och målsägandebiträde.

2006/07:Ju347 av Monica Green (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förändringar i lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn.

2006/07:Ju349 av Ingemar Vänerlöv (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjligheten att vittna under sekretessbelagd identitet.

2006/07:Ju352 av Agneta Lundberg och Hans Stenberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att arbeta för att nämndemännen i Sveriges domstolar utgör en så representativ sammansättning som möjligt av Sveriges befolkning.

2006/07:Ju379 av Thomas Bodström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att människor som placeras på FN:s sanktionskommittés lista ska ha möjlighet att få sin sak prövad i svensk domstol.

2006/07:Ju383 av Peter Hultqvist och Carin Runeson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rättshjälp och den enskildes trygghet.

2006/07:C206 av Lars Ohly m.fl. (v):

6. Riksdagen begär vad i motionen anförs om att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning som innebär att det blir obligatoriskt för domstolar och myndigheter att upprätta särskilda barnprotokoll i mål om vårdnad, boende och umgänge.

2006/07:U232 av Marianne Berg m.fl. (v):

5. Riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning för att utvärdera effekterna av inskränkningarna i rätten till offentlig försvarare och frånvaron av lagstadgad rätt till tolk i brottmål.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör genomföra en utvärdering av lagen om allmän kameraövervakning.

2006/07:T420 av Karin Svensson Smith m.fl. (mp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att utreda möjligheten till fortbildning som ger behörighet för poliser att föra sin egen talan vid trafikbrott.